

Voorstel van wet tot wijziging van de Auteurswet, de Wet op de naburige rechten en enige andere wetten in verband met de nadere versterking van de positie van de maker en de uitvoerende kunstenaar bij overeenkomsten betreffende het auteursrecht en het naburig recht (Wet wijziging auteurscontractenrecht)

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. Algemeen deel

1. Inleiding; doelstelling wetsvoorstel

Makers en uitvoerende kunstenaars zijn voor de exploitatie van hun werken van letterkunde, wetenschap of kunst respectievelijk uitvoeringen vaak afhankelijk van exploitanten, zoals uitgevers, filmproducenten en omroeporganisaties. De Wet auteurscontractenrecht uit 2015 beoogt makers en uitvoerende kunstenaars te beschermen, wanneer zij over de exploitatie afspraken maken met exploitanten. De wet is in 2020, vijf jaar na de inwerkingtreding, extern en onafhankelijk geëvalueerd door onderzoekers van het Instituut voor Informatierecht van de Universiteit van Amsterdam en de Universiteit Leiden onder auspiciën van het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. De uitkomst van het onderzoek is aan de Tweede Kamer gestuurd met een appreciatie door de toenmalige bewindspersonen.¹ Geheel in lijn met de uitkomst van die evaluatie en de appreciatie worden in dit wetsvoorstel enkele wijzigingen in de Auteurswet en de Wet op de naburige rechten voorgesteld die de bescherming van makers en uitvoerende kunstenaars ten opzichte van de exploitanten van hun creatieve prestaties verder aanscherpen en verbreden zodat makers en uitvoerende kunstenaars beter kunnen meedelen in de opbrengst van de exploitatie van hun beschermde werken en prestaties of hun rechten kunnen herkrijgen indien er niet of onvoldoende wordt geëxploiteerd. Het kabinet wil cultureel ondernemerschap stimuleren en investeert de komende jaren fors in de creatieve en culturele sector. Daarbij heeft het kabinet aandacht voor het verbeteren van de arbeidsmarktpositie van makers in de gehele creatieve sector, inclusief een eerlijk salaris. Dit wetsvoorstel sluit hierop aan.

Voornaamste wijziging van dit wetsvoorstel is de introductie voor alle filmmakers van een collectief beheerde proportionele billijke vergoeding voor het tegen betaling (abonnement dan wel betaling naar gebruik) ter beschikking stellen van filmwerken (hierna ook video on demand of VOD). Verder past dit wetsvoorstel de wijze waarop exclusieve licenties rechtsgeldig kunnen worden verleend aan en introduceert het schriftelijkheid als vormvereiste voor exploitatieovereenkomsten waarbij auteursrechten worden overgedragen of exclusief gelicentieerd. Indien de maker ten behoeve van de totstandkoming van het werk tevens werkzaamheden in opdracht verricht voor de exploitant moet in de exploitatieovereenkomst in beginsel onderscheid worden gemaakt tussen de billijke vergoeding voor het verlenen van exploitatiebevoegdheid en het honorarium voor de in opdracht verrichte werkzaamheden. Het wetsvoorstel past daarnaast de regeling inzake non usus aan door de ontbindingsbevoegdheid te vervangen door een opzeggingsbevoegdheid. Verder voorziet het

---

¹ Kamerstukken I 2020/21, 33308, G (met bijlage).

wetsvoorstel in een grondslag voor het bij algemene maatregel van bestuur kunnen opleggen van een verplichting aan exploitanten die publieke middelen ontvangen om zich aan te sluiten bij een geschillencommissie waar makers auteurscontractenrechtelijke geschillen kunnen aanbrengen. Tot slot is van de gelegenheid gebruik gemaakt om het overgangsrecht bij de Wet auteurscontractenrecht in overeenstemming te brengen met de richtlijn auteursrecht in de digitale eengemaakte markt. In de memorie van toelichting wordt gesproken over het auteursrecht van de maker. Hiermee wordt ook het naburig recht van de uitvoerende kunstenaar bedoeld. De (film)auteurscontractenrechtelijke bepalingen van de Auteurswet zijn via schakelbepalingen in de Wet op de naburige rechten ook van toepassing op de uitvoerende kunstenaar.

In het vervolg van deze memorie van toelichting wordt ingegaan op de aanpassingen die naar aanleiding van de evaluatie worden voorgesteld (paragraaf 2) en het flankerend beleid (paragraaf 3). Hierna wordt aandacht besteed aan de administratieve lastendruk (paragraaf 4) van het wetsvoorstel. Het algemeen deel van de memorie van toelichting wordt afgesloten met een samenvatting van de consultatiereacties en adviezen die zijn ontvangen en de wijze waarop deze zijn verwerkt in het wetsvoorstel (paragraaf 5). Hierna volgt de artikelsgewijze toelichting.

2. Wetswijzigingen

Naar aanleiding van het evaluatieonderzoek worden de volgende wetswijzigingen voorgesteld:

1) Aanpassing van artikel 2 Aw (aktevereiste)

Artikel 2 Aw bepaalt sinds de inwerkingtreding van de Wet auteurscontractenrecht per 1 juli 2015 dat voor het verlenen van een exclusieve licentie door de maker een akte nodig is. Voor de levering vereist voor de overdracht van het auteursrecht gold deze bepaling voordien al. Uit het evaluatieonderzoek blijkt dat bij artikel 2 Aw de wet en de praktijk met betrekking tot dit aktevereiste ver uiteenlopen. De indruk bestaat dat in geen enkele auteursrechtsector het besef is doorgedrongen dat de wet eisen stelt aan de vorm van dergelijke stukken, met het gevolg dat de verlening van exclusieve licenties en de levering bij overdracht in veel gevallen niet aan de eisen van artikel 2 Aw voldoen. Een belangrijke bron van rechtsonzekerheid hierbij betreft met name de elektronische handtekening die voortvloeit uit het aktevereiste indien er een elektronische akte wordt gehanteerd. In de evaluatie wordt daarom onder meer in overweging gegeven om het aktevereiste te vervangen door de eis dat de overdracht c.q. de verlening van een exclusieve licentie schriftelijk dient te geschieden.

In het wetsvoorstel is dit ten dele overgenomen: voorgesteld wordt het aktevereiste te laten vervallen voor de exclusieve licentieverlening. Het wordt raadzaam geacht om het aktevereiste bij overdracht te handhaven nu de overdracht – anders dan de licentie - goederenrechtelijke gevolgen heeft en beheerst wordt door Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek. Aanpassing van de wijze van levering van het auteursrecht bij overdracht werkt bijvoorbeeld door in de wijze van het vestigen van een pandrecht op het auteursrecht. Teneinde in enige mate aan de in de evaluatie bij artikel 2 Aw genoemde aandachtspunten ten aanzien van het aktevereiste tegemoet te komen, wordt bij wet bepaald dat het niet in acht nemen van het aktevereiste leidt tot vernietigbaarheid door de maker. Hiermee wordt bij wet vastgesteld welke sanctie van toepassing is indien het aktevereiste

bij een overdracht niet in acht wordt genomen. De artikelsgewijze toelichting gaat nader in op de vraag welke elektronische handtekening volstaat bij de akte. Het schrappen van de akte als vereiste voor het verlenen van exclusieve licenties moet worden gezien in samenhang met de voorgestelde introductie van een schriftelijkheidsvereiste voor de exploitatieovereenkomst waarbij het auteursrecht wordt overgedragen of exclusief wordt gelicentieerd. Dit is opgenomen in een nieuw artikel 25ba Aw in Hoofdstuk 1a waarop hieronder nader wordt ingegaan.

2) Aanpassingen in hoofdstuk 1A Aw inzake de exploitatieovereenkomst

Het betreft de volgende aanpassingen:

- a) schriftelijkheid als vormvereiste in artikel 25ba Aw
- b) onderscheid billijke vergoeding – honorarium in artikel 25c Aw;
- c) opzegging wegens non usus in artikel 25e Aw;
- d) grondslag voor verplichte aansluiting bij geschillencommissie van (deels) publiek gefinancierde exploitanten in artikel 25g Aw.

Ad a. Schriftelijkheid als vormvereiste in artikel 25ba Aw

Op basis van artikel 25ba, eerste lid, Aw moet de exploitatieovereenkomst waarbij de maker afsprekt het auteursrecht geheel of gedeeltelijk over te dragen of waarbij hij een exclusieve licentie verleent, schriftelijk worden aangegaan. Het feit dat de exploitant exclusiviteit wenst, zal in de regel al voldoende stimulans zijn voor partijen om de afspraken op schrift te stellen. In de huidige digitale wereld kan eenvoudiger aan de schriftelijkheidseis worden voldaan dan aan het aktevereiste nu bijvoorbeeld ook met emailcorrespondentie als schriftelijke vorm van communicatie is aan te merken. Voor de exploitatieovereenkomst waarbij het auteursrecht wordt overgedragen, zal in de praktijk overigens doordat het aktevereiste is gehandhaafd, al met de akte aan het schriftelijkheidsvereiste zijn voldaan. De akte zal veelal immers door de exploitant zijn opgesteld waarbij de wilsovereenstemming tot stand komt doordat de maker het aanbod (door het ondertekenen van de akte) aanvaardt. De schriftelijkheidseis wordt ingevoerd om de maker te beschermen tegen een ondoordachte overdracht of verlening van een exclusieve licentie. Ontbreekt een schriftelijke exploitatieovereenkomst dan wordt de overeenkomst vermoed niet-exclusief te zijn. Bij een overdracht zal de maker in het geval ook de akte ontbreekt reeds op die grond de overdracht kunnen vernietigen.

Voor de overdracht wordt in artikel 2, derde lid, Aw uitgegaan van de doeloverdrachtsleer. Om te bewerkstelligen dat aan de maker die een exclusieve licentie verleent eenzelfde bescherming toekomt bepaalt artikel 25ba Aw dat de bij licentieverlening betrokken bevoegdheden uitdrukkelijk moeten zijn overeengekomen, dan wel noodzakelijkerwijs uit de aard of de strekking van de exploitatieovereenkomst voortvloeien (doellicentieleer). Ook dit geschiedt ter bescherming van de maker tegen een ondoordachte exclusieve licentieverlening.

Ad b. Onderscheid billijke vergoeding en honorarium in artikel 25c Aw

Indien de maker in het kader van de exploitatieovereenkomst in opdracht van de exploitant tevens werkzaamheden verricht voor deze exploitant, dient hij naast een billijke vergoeding voor het verlenen van de exploitatiebevoegdheid ook een vergoeding voor de verrichte werkzaamheden te

ontvangen. De vergoeding die de maker ontvangt voor verrichte werkzaamheden wordt niet door het auteursrecht beheerst. Het gaat hierbij om de vergoeding waarop een zelfstandige ondernemer als opdrachtnemer van een overeenkomst van opdracht (zie artikel 7: 400 e.v. BW), aanspraak kan maken. De discussie over de hoogte van deze vergoeding (hierna ter onderscheid van de auteursrechtelijke billijke vergoeding aangeduid als het honorarium) is sterk verweven met de discussie over de hoogte van het honorarium van zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) en zogeheten pseudozelfstandigen.² Dit neemt niet weg dat in de praktijk de billijke vergoeding van de maker en het honorarium van de opdrachtnemer in de exploitatieovereenkomst niet zelden ineen worden geschoven. Dit maakt het voor de maker moeilijker om te beoordelen of hij een billijke vergoeding heeft ontvangen voor het verlenen van de exploitatiebevoegdheid. Om die reden wordt – in lijn met de suggesties dienaangaande in de evaluatie - voorgesteld om indien de maker naast de billijke vergoeding voor de verlening van exploitatiebevoegdheid ten behoeve van de totstandkoming van het werk tevens werkzaamheden voor de exploitant verricht, onderscheid aan te brengen tussen de billijke vergoeding en het honorarium voor de werkzaamheden. Dit krijgt vorm door te bepalen dat de billijke vergoeding alleen dan tevens een honorarium voor het verrichten van werkzaamheden kan inhouden in twee bij wet aangeduide gevallen. Voor de afbakening van deze gevallen is aansluiting gezocht bij artikel 25ca Aw. Dit betreft allereerst de situatie dat het aandeel van de maker bij de totstandkoming van het gehele werk niet-significant is. Dit veronderstelt dat het een werk betreft waaraan meerdere makers hebben bijgedragen. Daarnaast kan het gaan om de situatie dat de administratieve lasten van het maken van onderscheid tussen de vergoedingen gelet op de verwachte inkomsten van het werk en de overige omstandigheden van het geval onevenredig zouden zijn. Doen deze situaties zich niet voor dan kan de billijke vergoeding niet worden beschouwd tevens te dienen als vergoeding voor het verrichten van werkzaamheden en dient voor de maker dus steeds duidelijk te zijn wat als billijke vergoeding voor de verlening van exploitatiebevoegdheid dient te gelden. Bij onduidelijke afspraken wordt de in de exploitatieovereenkomst overeengekomen vergoeding in zijn geheel beschouwd als de billijke vergoeding in de zin van artikel 25c, eerste lid, Aw. De maker kan daarnaast dan mogelijk nog aanspraak maken op een honorarium voor de in opdracht verrichte werkzaamheden. Uit artikel 7:405 BW volgt dat indien de overeenkomst van opdracht in de uitoefening van beroep of bedrijf is aangegaan, de opdrachtgever loon is verschuldigd aan de opdrachtnemer. Indien de hoogte daarvan niet door partijen is bepaald dan is de opdrachtgever het op de gebruikelijke wijze berekende loon, of bij gebreke daarvan een redelijk loon verschuldigd. Na inwerkingtreding van dit artikel kan voor de aanduiding van het gebruikelijke wijze berekende loon – buiten de eerder genoemde uitzonderingsgevallen – logischerwijs niet meer teruggevallen worden op een verwijzing naar de in de exploitatieovereenkomst opgenomen vergoeding. In dat geval zal dus een redelijk loon verschuldigd zijn. Wat in concreto redelijk is, hangt af van de omvang van de te verrichten werkzaamheden en de overige omstandigheden van het geval.

Ad c. Opzeggingsbevoegdheid van artikel 25e Aw

---

² Zie het eindrapport van de Commissie Regulering van Werk (Commissie Borstlap), In wat voor land willen wij werken? Naar een nieuw ontwerp voor de regulering van werk, 23 januari 2020, bijlage bij Kamerstukken II, 2019/20, 29544, 970.

In de evaluatie wordt opgemerkt dat de ontbinding wegens non usus van artikel 25e Aw strenger is dan de algemene ontbindingsregeling. Dit is erin gelegen dat in het commune overeenkomstenrecht in beginsel naar aanleiding van iedere tekortkoming kan worden ontbonden nadat de schuldenaar in verzuim is en dit verzuim al kan zijn ingetreden zonder dat er een tweede termijn nodig is. Hierdoor zou de meerwaarde van de non usus regeling ten opzichte van de algemene ontbindingsregeling onduidelijk zijn nu de non usus regeling in beginsel wel een tweede termijn vereist tenzij de exploitatie blijvend onmogelijk is.

Het is onwenselijk dat de regeling inzake ontbinding wegens non usus in het auteurscontractenrecht die juist met het oog op de bescherming van de positie van de maker als zwakkere partij in de wet is opgenomen, strenger uitpakt dan de algemene regeling inzake ontbinding wegens een tekortkoming in de nakoming van een verbintenis uit overeenkomst. Om die reden is de vormgeving van de bepaling heroverwogen, mede in het licht van non usus-regeling in de richtlijn auteursrechten in de digitale eengemaakte markt.

De non usus-regeling is door de richtlijn auteursrechten in de DSM nagenoeg volledig geharmoniseerd, slechts op onderdelen laat artikel 22 van de richtlijn de lidstaten een keuzemogelijkheid. Artikel 22, derde lid, van de richtlijn bepaalt dat lidstaten erin moeten voorzien dat de herroeping wegens non usus pas mogelijk is:

1. na afloop van een redelijke termijn na sluiting van de licentie of de overdracht van de rechten; en
2. nadat de maker de persoon aan wie de rechten in licentie zijn gegeven of overgedragen, deze persoon een passende termijn heeft gegeven waarbij de in licentie gegeven rechten of overgedragen rechten moeten worden geëxploiteerd.

Na het verstrijken van deze tweede termijn kan de maker ervoor kiezen de exclusiviteit van de overeenkomst te beëindigen in plaats van de licentie of de overdracht te herroepen. Het hanteren van twee termijnen vloeit derhalve rechtstreeks voort uit artikel 22 van de richtlijn. Nederland beoogt de richtlijn getrouw te implementeren.

De richtlijn hanteert het begrip herroeping. De herroeping is naar Nederlands recht echter geen wijze van beëindiging van een overeenkomst. Een contractspartij kan een rechtsgeldig tot stand gekomen overeenkomst alleen eenzijdig doen eindigen door ontbinding dan wel opzegging. Overeenkomsten voor bepaalde tijd zijn alleen opzegbaar indien de wet of de overeenkomst dit bepaalt. Overeenkomsten voor onbepaalde tijd zijn in beginsel opzegbaar. De Hoge Raad heeft voor muziekgavecontracten waarbij het auteursrecht is overgedragen aan de exploitant uitgemaakt dat deze overeenkomsten beschouwd moeten worden als overeenkomsten voor onbepaalde tijd.³ De Hoge Raad overweegt daarbij dat gelet op de aard en de strekking van de exploitatieovereenkomst in kwestie voor een opzegging in beginsel een zwaarwegende grond noodzakelijk is. De EU wetgever heeft met artikel 22 van de richtlijn bepaald dat niet-exploitatie voor de maker een voldoende zwaarwegende grond oplevert om het auteursrecht te herkrijgen. Door de maker de wettelijke bevoegdheid te geven om in geval van non usus de overeenkomst

---

³ HR 7 juli 2017, ECLI:NL:HR:2017:1270

conform de in de richtlijn opgenomen voorwaarden op te zeggen, wordt eenduidig vastgelegd dat non usus steeds een voldoende zwaarwegende grond is voor beëindiging van de exploitatieovereenkomst. In lijn met artikel 23, eerste lid, van de richtlijn kunnen partijen op grond van artikel 25h Aw deze bevoegdheid niet weg contracteren. Gelet op het feit dat de bevoegdheid tot opzegging pas ontstaat nadat de exploitant door de maker in de gelegenheid is gesteld het werk alsnog in voldoende mate te exploiteren en exploitatie binnen die termijn uitblijft, is er geen aanleiding om te voorzien in het hanteren van een opzegtermijn. Indien de bevoegdheid tot opzegging bestaat, kan de overeenkomst met onmiddellijke ingang worden opgezegd. Net als bij de ontbinding van een exploitatieovereenkomst waarbij het auteursrecht is overgedragen aan de exploitant is voor het herkrijgen van het auteursrecht na de opzegging van de exploitatieovereenkomst een retro-overdracht van het auteursrecht noodzakelijk. Artikel 25e Aw voorziet in een regeling hiervoor. Anders dan bij een ontbinding ontstaan er door een opzegging geen ongedaanmakingsverplichtingen.

De opzeggingsmogelijkheid van artikel 25e Aw laat de mogelijkheid voor de maker om de overeenkomst op grond van het commune overeenkomstenrecht (gedeeltelijk) te ontbinden wegens een tekortkoming in de nakoming onverlet. Ook behoudt de hiervoor aangehaalde jurisprudentie van de Hoge Raad inzake de opzegbaarheid haar gelding voor opzegging wegens andere zwaarwegende gronden dan non usus. Dit betekent onder meer dat indien de exploitatieovereenkomst op juiste wijze is ontbonden, dan wel opgezegd uit de redelijkheid en billijkheid voortvloeit dat de exploitant de rechten die ten behoeve van de exploitatieovereenkomst zijn overgedragen weer moet terug overdragen aan de maker. Deze retro-overdracht kan indien nodig op straffe van een dwangsom door de maker in rechte worden gevorderd.

Ad d. Grondslag voor verplichte aansluiting bij geschillencommissie

De geschillencommissie heeft als doel maker en exploitant in de gelegenheid te stellen om eventuele geschillen die tussen hen ontstaan laagdrempelig op te lossen. De gedachte hierbij is dat de maker eerder geneigd zal zijn om een procedure bij een geschillencommissie te starten dan bij de rechter. Hier speelt niet alleen het kostenaspect een rol (lager klachtgeld en geen verplichte procesvertegenwoordiging) maar ook de (vermeende) gevolgen van het starten van een rechterlijke procedure op de onderlinge verhoudingen tussen maker en exploitant (de vrees voor *blacklisting*).

Er lopen thans meerdere initiatieven om te komen tot vrijwillige aansluiting bij een geschillencommissie (zie de hiernavolgende paragraaf over het flankerend beleid). Voorop staat dat het de voorkeur verdient dat partijen in gezamenlijk overleg komen tot het voorleggen van een geschil aan de geschillencommissie. Als partijen zich beiden kunnen vinden in het inschakelen van de geschillencommissie zal dit kunnen bijdragen aan het aanvaarden van het besluit van de geschillencommissie in het geschil (zodat partijen zich de tijd en kosten van een vervolprocedure bij de rechter kunnen besparen). Het kabinet heeft in het coalitieakkoord 2021-2025 aangegeven structureel € 170 miljoen per jaar te willen investeren in de creatieve en culturele sector om herstel, vernieuwing en groei in die sector mogelijk te maken. Vervolgens is aangegeven dat daarbij aandacht moet zijn voor het verbeteren van de arbeidsmarktpositie voor makers in de

gehele creatieve sector, inclusief een eerlijk salaris. Het stimuleren van het zo laagdrempelig mogelijk afhandelen van auteurscontractenrechtelijke geschillen tussen makers en exploitanten sluit hierop aan. Het kabinet wil exploitanten die publieke middelen ontvangen ertoe bewegen zich in te zetten voor een laagdrempelige vorm van oplossing van auteurscontractenrechtelijke geschillen met makers. Als ultimatum remedium is in het wetsvoorstel een grondslag opgenomen voor verplichte aansluiting van exploitanten die met publieke middelen worden gefinancierd. Indien aansluiting mogelijk en wenselijk is dan kan de verplichting bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden opgelegd. Dit geeft de mogelijkheid om de omstandigheden van het geval te betrekken bij het besluit over de aansluiting. Op grond van het vierde lid kunnen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur voorts nadere regels worden gegeven en voorwaarden worden gesteld aan de verplichte aansluiting. Over het al dan niet opstellen van deze algemene maatregel van bestuur vindt uiteraard overleg plaats met de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

3) Aanpassingen van artikel 45d, tweede lid, Aw

Uit de evaluatie volgt dat de vrijwillige regeling van de proportionele billijke vergoeding voor VOD-exploitatie zoals die in 2015 is ingevoerd op basis van afspraken tussen het Portal Audiovisuele Makers (PAM: hierin zijn verenigingen en collectieve beheersorganisaties van scenarioschrijvers, regisseurs en acteurs vertegenwoordigd) en het Rechtenoverleg distributie audiovisuele producten (Rodap: hierin zijn producenten, omroepen, distributeurs en VOD-exploitanten vertegenwoordigd) er onvoldoende toe heeft geleid dat de betrokken makers delen in de opbrengsten van de VOD-exploitatie. Ter uitvoering van de motie Van den Berge⁴ en conform de aanbeveling in het evaluatieonderzoek, wordt in dit wetsvoorstel de wettelijk verplicht collectief uit te oefenen proportionele billijke vergoeding van artikel 45d, tweede lid, Aw ook van toepassing verklaard op video on demand (VOD)-exploitatie die tegen betaling wordt aangeboden. Dit geschiedt door deze vormen van exploitatie niet langer uit te zonderen van de regeling van artikel 45d, tweede lid, Aw. Het gaat hierbij zowel om VOD-diensten die op basis van een abonnement worden aangeboden als om VOD-diensten die voorzien in een betaling naar gebruik (*pay per view*). De uitzondering blijft bestaan voor beschikbaarstelling om niet. Hieronder vallen bijvoorbeeld VOD-diensten die geen betaling verlangen van hun eindgebruikers maar inkomsten genereren met advertenties. Daarnaast wordt de aanspraak op deze proportionele billijke vergoeding uitgebreid naar alle makers. De wijziging van artikel 45d, tweede lid, Aw kent onmiddellijke werking zodat het zowel van toepassing is op bestaande als op nieuwe filmwerken.

De vraag rijst of een wettelijke VOD-vergoedingsrecht ertoe zal leiden dat een groot deel van de opbrengsten aan buitenlandse rechthebbenden uitgekeerd wordt. In het evaluatieonderzoek is deze vraag onder ogen gezien. De onderzoekers concluderen dat de vergoedingsaanspraak van artikel 45d, tweede lid, Aw een hybride rechtsfiguur is: hoewel het recht in het contractenrecht is gesitueerd en ten doel heeft de maker in ruil voor de overdracht van zijn recht een billijke vergoeding te waarborgen, heeft het tevens goederenrechtelijke kenmerken doordat het tegen bepaalde derden kan worden uitgeoefend. Dit heeft gevolgen voor de vraag of buitenlandse makers

---

⁴ Kamerstukken II, 2020/21, 35454 en 35317, nr. 9.

aanspraak kunnen maken op de vergoeding. De onderzoekers geven aan dat het unierechtelijke algemene discriminatieverbod (artikel 18 EU-verdrag) impliceert dat het wettelijk vergoedingsrecht inderdaad ook zal gelden voor makers en uitvoerende kunstenaars afkomstig uit een EU-lidstaat. Artikel 5, eerste lid, van de Berner Conventie (BC) kent ook een non-discriminatiebeginsel voor makers van werken die afkomstig zijn uit landen die partij zijn bij de conventie (aangeduid als het assimilatiebeginsel). De onderzoekers gaan er echter vanuit dat het wettelijke vergoedingsrecht van artikel 45d, tweede lid, Aw waarschijnlijk niet is te kwalificeren als een aanspraak waarop het assimilatiebeginsel van toepassing is omdat deze vergoedingen niet meer zijn dan dwingendrechtelijke regels van contractenrecht die – anders dan bijvoorbeeld een verbodsrecht of een vergoedingsrecht op grond van een wettelijke beperking – niet jegens derden geldend kunnen worden gemaakt. Het feit dat in artikel 45d, tweede lid, de vergoedingsaanspraak jegens gekwalificeerde derden kan worden ingeroepen, maakt niet dat er sprake is van een recht dat erga omnes kan worden uitgeoefend: het recht kan enkel worden ingeroepen tegen degene die van de producent toestemming heeft gekregen het filmwerk uit te (doen) zenden of op enige andere wijze mede te delen aan het publiek. Dit standpunt wordt onderschreven. Nu het hier gaat om de toepassing van bestaand recht op een nieuwe exploitatievorm is het uiteindelijke oordeel hierover voorbehouden aan de rechter. De nationale wetgever kan op dit punt de betrokken partijen dus geen rechtszekerheid bieden.

Voor bij een filmwerk betrokken uitvoerende kunstenaars (acteurs en uitvoerende musici) afkomstig uit niet-EU-landen geldt vooralsnog geen VOD-aanspraak. Het op naburig rechthebbenden, zoals uitvoerende kunstenaars, betrekking hebbende Verdrag van Rome ziet niet op online beschikbaarstelling. Het beschikbaarstellingsrecht is wel geregeld in het Verdrag van Beijing uit 2012 maar dit verdrag is nog niet geratificeerd door de EU (en haar lidstaten). Als het verdrag is geratificeerd, geldt voor de in het verdrag vastgelegde rechten eenzelfde redenering als bij de Berner Conventie. Het staat dan dus niet vast dat het VOD-vergoedingsrecht ook aan niet EU-uitvoerende kunstenaars toekomt maar het kan ook niet worden uitgesloten.

De uitbreiding van de vergoedingsaanspraak van artikel 45d, tweede lid, Aw naar alle makers (in plaats van de hoofdmakers, te weten de scenarioschrijver, de regisseur en hoofdrolacteurs), past in de lijn die is ingezet met de richtlijn online omroep. Bij de implementatie van die richtlijn is de vergoedingsaanspraak voor de verschillende wijzen van doorgifte die onder artikel 45d, tweede lid, Aw vallen, al uitgebreid naar alle makers. Naar verwachting zullen de betrokken collectieve beheersorganisaties voor makers hierbij gezamenlijk optrekken zodat voor eindexploitanten een *one-stop-shop* ontstaat. Deze samenwerking kan op grond van artikel 45d, vijfde lid, Aw zo nodig bij algemene maatregel van bestuur worden opgelegd.

3. Flankerende maatregelen

De onderzoekers geven in de evaluatie op verschillende plekken aan dat de vrees voor *blacklisting* ertoe kan leiden dat makers nalaten zich te beroepen op de hen toegekende wettelijke bescherming. Dit betekent dat om het doel van betere bescherming van de maker te bereiken, niet kan worden volstaan met een wetswijziging. Er moet eveneens aandacht worden besteed aan

flankerend beleid teneinde (verenigingen van) makers en exploitanten te bewegen in overleg te treden over de invulling die zij in de praktijk geven aan het auteurscontractenrecht.

Zoals toegezegd in de kabinetsreactie op het evaluatieonderzoek is met het auteursrechtveld overleg gevoerd over de door de onderzoekers gedane aanbevelingen die zich (mede) richten op het handelen door partijen in het veld. Het overleg heeft voor een deel plaatsgevonden in de reguliere overleggen tussen het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en het veld. Voornoemde toezeggingen zijn daarnaast besproken in de auteursrechtwerkgroep van Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst (Platform ACCT). Platform ACCT is een initiatief vanuit de sector ingesteld om de arbeidsmarkt in de culturele en creatieve sector te verbeteren, in het bijzonder door het uitwerken van de initiatieven die voortkomen uit de 'Arbeidsmarktagenda culturele creatieve toekomst 2017-2023'. In de arbeidsmarktagenda is het geven van opvolging aan de evaluatie van de wet Auteurscontractenrecht opgenomen als een van de agendapunten. Ter uitvoering hiervan is door het Platform ACCT een werkgroep auteursrecht ingesteld bestaande uit afgevaardigden van het Platform Makers, het Platform Creatieve Media-Industrie en de Federatie Auteursrechtbelangen, met vertegenwoordigers vanuit het ministerie van OCW en JenV als waarnemende leden.

3.1. Artikel 25c en 25d (billijke vergoedingen)

Via de werkgroep auteursrecht van Platform ACCT is er een uitvraag gedaan bij de Federatie Auteursrechtbelangen, binnen welke sectoren er reeds gesprekken plaatsvinden tussen brancheverenigingen van exploitanten en beroepsverenigingen van makers over (collectieve afspraken inzake) billijke vergoedingen en het stimuleren van *best practices* bij exploitatiesucces. Ook is gevraagd in hoeverre die gesprekken hebben geleid tot collectieve afspraken en of die worden nageleefd. Indien er geen gesprekken plaatsvinden, is gevraagd waarom deze niet tot stand komen. Uit de respons op deze uitvraag bleek dat met name extra stimulans gewenst is bij de totstandkoming van collectieve afspraken over billijke vergoedingen voor de volgende makers:

- scenarioschrijvers, regisseurs, acteurs en overige filmmakers enerzijds en filmproducenten, exploitanten en omroepen anderzijds;
- muzikauteurs, muzikanten enerzijds en de omroepen anderzijds;
- journalisten enerzijds en de media-uitgevers en de omroepen anderzijds.

Platform ACCT heeft aangegeven deze behoefte verder te verkennen met vertegenwoordigers uit de genoemde sectoren, als onderdeel van hun programma om collectieve afspraken over contract- en arbeidsvoorwaarden te faciliteren.

3.2. Artikel 25f (onredelijk bezwarende bedingen) en artikel 25g (geschillencommissie)

Het ministerie van OCW heeft, naar aanleiding van een motie van Kwint c.s.⁵, overleg gevoerd met de omroepen, de media-uitgevers en de journalisten over eerlijke contractuele voorwaarden. Hieronder vallen tevens eerlijke auteurscontractenrechtelijke bepalingen. De Tweede Kamer is over de uitkomst van deze gesprekken geïnformeerd in de brieven van 19 november 2020 en 7 oktober

---

⁵ Kamerstukken II, 2019/20, 35300 VIII, nr. 133.

2021.⁶ De voornoemde overleggen hebben eraan bijgedragen dat er een 'Fair Practice Code goed opdrachtgeverschap publieke omroep' tot stand is gekomen. Deze code bevat naast minimumtarieven ook bepalingen die de relatie tussen omroepen en opdrachtnemers, waaronder ook producenten van omroepproducties, nader vorm kunnen geven.

Daarnaast hebben uitgevers van nieuwsmedia een 'Werkcode freelance journalistiek' opgesteld, met daarin afspraken over minimumtarieven en een jaarlijkse indexatie van die tarieven. De Werkcode is door een aantal uitgevers inmiddels (eenzijdig) ingevoerd. De Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) heeft, gebaseerd op een ledenraadpleging, aangegeven positieve kanten aan de Werkcode te zien, maar de Werkcode in zijn geheel te mager te vinden. De NVJ wil dan ook opnieuw met de uitgevers in gesprek.

De publieke omroep heeft toegezegd met de popsector in overleg te zullen treden over eerlijke vergoedingen. Tot slot is ook bij de uitvoering van het 'actieplan cultuur' afgesproken dat makers een eerlijke vergoeding ontvangen. Dit actieplan behelst dat de publieke omroepen zenders en platforms openen voor extra cultuuraanbod en voorstellingen uit de wereld van de professionele dans, theater en muziek die door de coronacrisis niet of beperkt door konden gaan.

Ten aanzien van de aanbeveling over de geschillencommissie auteurscontractenrecht geldt dat per 2021 het onderschrijven van de 'Fair Practice Code Culturele Creatieve Sector' als subsidievoorwaarde geldt voor alle culturele instellingen die subsidie ontvangen op grond van de Wet specifiek cultuurbeleid. Deze code is in 2015 tot stand gekomen vanuit de culturele en creatieve sector zelf en bevat uitgangspunten voor goed opdrachtgeverschap en eerlijke contractuele voorwaarden in de culturele en creatieve sector. In de code staat als een van de uitgangspunten dat partijen in onderling overleg tot een oplossing voor een eventueel geschil moeten trachten te komen. Daarbij wordt de geschillencommissie auteurscontractenrecht genoemd: 'De geschillencommissie auteurscontractenrecht kan voor geschillen inzake de exploitatieovereenkomst met mediation en bindend advies daarbij behulpzaam zijn'.

Indien het onderschrijven van de code als subsidievoorwaarde onverhoopt onvoldoende leidt tot het laagdrempelige afdoening van auteurscontractenrechtelijke geschillen, wordt het door dit wetsvoorstel mogelijk om bij AMvB categorieën van exploitanten die met publieke middelen worden gefinancierd te verplichten zich aan te sluiten bij de door de Minister van Justitie en Veiligheid aangewezen geschillencommissie.

4. Regeldrukeffecten

Bij ieder wetsvoorstel moet worden gezien of het regeldrukeffecten heeft voor het bedrijfsleven. Deze regeldrukeffecten kunnen worden uitgesplitst in administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten (hierna nalevingskosten). Administratieve lasten zijn de kosten die het bedrijfsleven moet maken om te voldoen aan informatieverplichtingen jegens de overheid die voortvloeien uit wet- en regelgeving. De nalevingskosten bestaan uit kosten die het bedrijfsleven

---

⁶ Kamerstukken II 2021/2022, 31 777, nr. 30 en Kamerstukken II 2020/2021, 35 554, nr. 28.

moet maken om aan de inhoudelijke verplichtingen te voldoen die de nieuwe wet- en regelgeving stelt.

Het voorliggende wetsvoorstel kent geen administratieve lasten nu er niet wordt voorzien in informatieverplichtingen jegens de overheid. Het wetsvoorstel kan wel enige nalevingskosten met zich brengen. Zo zal in het geval de maker in het kader van de totstandkoming van een werk tevens in opdracht van de exploitant werkzaamheden verricht, in de overeenkomst onderscheid gemaakt moet worden tussen het honorarium voor de verrichte werkzaamheden en de billijke vergoeding voor het verlenen van exploitatiebevoegdheid. Hierbij is wel voorzien in een uitzondering indien het maken van dit onderscheid de exploitant onevenredig zou belasten. Bovendien ontstaan deze nalevingskosten alleen voor de exploitant die hier op het moment van inwerkingtreding van dit wetsvoorstel nog geen onderscheid in aanbrengt. Naar verwachting betreft dat, na inwerkingtreding van de transparantie bepaling (artikel 25ca Aw) per 7 juni 2022, een beperkte groep exploitanten. Op grond van de transparantie bepaling moet de exploitant jaarlijks inzicht geven in de exploitatie en daarmee in de verschuldigde exploitatievergoeding. Dit zal reeds leiden tot meer duidelijkheid over welke bedrag dient als billijke vergoeding voor de exploitatie en welk bedrag als honorarium voor verrichte werkzaamheden. Bovendien zal de toepassing van de transparantie bepaling in de praktijk meer in algemene zin behulpzaam kunnen zijn bij de afbakening van gevallen waarin het maken van onderscheid tussen honorarium en vergoeding niet nodig is omdat de uitzonderingen op het nieuwe artikel 25c Aw aansluiten bij de uitzonderingen op de transparantieplicht van artikel 25ca Aw. Naar verwachting zijn de nalevingskosten als gevolg van de bij dit wetsvoorstel voorgestelde wijziging van artikel 25c Aw beperkt.

Van de wijziging van artikel 2 Aw is de verwachting dat de inhoudelijke nalevingskosten per saldo afnemen. Op grond van het voorgestelde artikel 2 Aw is een akte niet langer vereiste voor exclusieve licenties. Dit leidt tot een reductie van nalevingskosten. Het hanteren van de schriftelijkheid als vormvereiste voor exploitatieovereenkomsten waarbij exclusieve exploitatiebevoegdheid wordt verleend (het nieuwe artikel 25ba Aw) kan tot een toename van nalevingskosten leiden, zij het dat wordt aangenomen dat exploitanten die exclusiviteit wensen thans al overgaan tot het schriftelijk vastleggen van de afspraken. Per saldo wordt daarom uitgegaan van een afname van de inhoudelijke nalevingskosten als gevolg van de wijziging van artikel 2 en het nieuwe artikel 25ba Aw.

Ook bij artikel 45d Aw is de verwachting dat de administratieve lasten afnemen. Door de uitbreiding van het wettelijk verplichte collectief beheer naar betaalde VOD-exploitaties kan de regeling inzake vrijwillig collectief beheer die administratief als bijzonder lastig werd ervaren, achterwege blijven. De kosten voor het bedrijfsleven van de uitbreiding van de vergoedingsaanspraak naar alle makers voor andere mededelingen aan het publiek dan VOD zijn naar verwachting zeer beperkt als de cbo's voor de niet-hoofdmakers aansluiten bij de reeds lopende afspraken voor de vergoedingsaanspraak voor de hoofdmakers. Zoals hiervoor reeds opgemerkt kan deze samenwerking zo nodig worden opgelegd.

6. Advies en consultatie

PM (verwerken uitkomsten internetconsultatie en advies van de commissie auteursrecht)

II. Artikelsgewijze toelichting

ARTIKEL I (Auteurswet)

Onderdeel A (wijziging van artikel 2)

De voorgestelde wijziging betekent dat het artikel weer komt te luiden zoals deze luidde voor de inwerkingtreding van de Wet auteurscontractenrecht. De voordien op basis van dit artikel ontstane jurisprudentie ten aanzien van het aktevereiste en de doeloverdrachtsleer blijft derhalve relevant. Een akte is een ondertekend geschrift bestemd om tot bewijs te dienen (artikel 156 Rv). De akte kan ook in elektronische vorm worden opgemaakt en vergt dan elektronische ondertekening (artikel 156a Rv). De elektronische ondertekening of handtekening is geregeld in artikel 3:15a BW waarin wordt verwezen naar de eIDAS-verordening.⁷ De eIDAS-verordening onderscheidt een (gewone) elektronische handtekening, een geavanceerde elektronische handtekening en een gekwalificeerde elektronische handtekening waarbij in oplopende mate eisen aan de betrouwbaarheid van de handtekening worden gesteld. Op grond van artikel 25 van de eIDAS-verordening heeft de gekwalificeerde elektronische handtekening hetzelfde rechtsgevolg als een handgeschreven handtekening. Uit artikel 3:15a BW volgt dat ook de gewone elektronische handtekening en de geavanceerde elektronische handtekening dezelfde rechtsgevolgen kunnen hebben als een handgeschreven handtekening. Dat is het geval indien de methode voor ondertekening voldoende betrouwbaar is "gelet op het doel waarvoor de elektronische handtekening is gebruikt en op alle overige omstandigheden van het geval". De vraag welk niveau van betrouwbaarheid in een concreet geval is vereist, hangt daarmee af van het doel waarvoor de gegevens worden gebruikt en van alle overige omstandigheden van het geval. Aan de overdracht van het auteursrecht op een werk waaraan de maker vele jaren heeft gewerkt, bijvoorbeeld een opera, zullen nu eenmaal andere eisen worden gesteld dan aan de overdracht van een werk waarvan de maker mogelijk meerdere malen per week contracteert, zoals bij persfoto's. In de regel zal bij die werken waar in de praktijk veelvuldig over wordt gecontracteerd door partijen bij kunnen worden volstaan met een gewone elektronische handtekening. Van een gewone elektronische handtekening is sprake als 'gegevens in elektronische vorm gehecht zijn aan of logisch verbonden zijn met andere gegevens in elektronische vorm en die door de ondertekenaar worden gebruikt om te ondertekenen' (artikel 3, tiende lid, van de eIDAS-verordening). Deze definitie is bijzonder ruim. Aangenomen wordt dat een ingescande natte handtekening hieraan voldoet.⁸ Het is aannemelijk dat naarmate het gebruik van de geavanceerde elektronische handtekening meer gangbaar raakt, hogere eisen gesteld zullen worden aan de elektronische handtekening bij overdracht. Ook om de flexibiliteit op dit punt te behouden, wordt afgezien van het bij wet voorschrijven van de gewone elektronische handtekening.

Onderdeel B (introductie artikel 25ba)

---

⁷ Verordening (EU) Nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG.

⁸ Zie ook de nota van toelichting bij artikel 5 van het Besluit elektronisch procederen (Stb. 2020, 410).

Een exploitatieovereenkomst waarbij de maker het auteursrecht geheel of gedeeltelijk overdraagt of waarbij hij een exclusieve licentie verleent, moet vanaf het moment van de inwerkingtreding van deze wet schriftelijk worden aangegaan. Het feit dat de exploitant exclusiviteit wenst, zal in de regel al voldoende stimulans zijn voor de exploitant om de afspraken niet slechts mondeling te maken maar deze op schrift te stellen. Voor de exploitatieovereenkomst waarbij het auteursrecht wordt overgedragen, zal door het aktevereiste van artikel 2 Aw veelal eenvoudig aan de schriftelijkheidseis kunnen worden voldaan. Hoewel de akte een eenzijdige rechtshandeling is, zal het initiatief voor het opstellen van de akte veelal uitgaan van de exploitant waarbij de wilsovereenstemming tot stand komt doordat de maker zijn instemming met de akte betoont door deze te ondertekenen. Het niet in acht nemen van de schriftelijkheidseis leidt op grond van artikel 3:40, tweede lid, BW tot vernietigbaarheid door de maker.

Om te bewerkstelligen dat het de maker die het auteursrecht overdraagt of een exclusieve licentie verleent kenbaar is welke bevoegdheden de overdracht of licentie omvat, wordt bepaald dat de bij de overdracht of licentieverlening betrokken bevoegdheden uitdrukkelijk moeten zijn opgenomen in de overeenkomst, dan wel noodzakelijkerwijs uit de aard of de strekking van de licentieverlening voortvloeien. Voor de overdracht vloeit dit reeds voort uit artikel 2 Aw, voor de exclusieve licentieverlening is dit geregeld in artikel 25ba, tweede lid, Aw. De transparantieplicht van artikel 25ca Aw die per 7 juni 2022 in werking treedt, zal naar verwachting er ook aan bijdragen dat de exploitatieovereenkomst vaker expliciet zal ingaan op welke exploitatiebevoegdheden worden verleend. De exploitant is op grond van de transparantieplicht gehouden de maker ten minste jaarlijks te informeren over de exploitatie, met name wat betreft de verschillende wijzen waarop van de exploitatiebevoegdheid gebruik wordt gemaakt, de daarmee gegenereerde inkomsten en de verschuldigde vergoeding. De exploitatiebevoegdheden die onder de overdracht of licentieverlening vallen, bakenen hierbij de reikwijdte van de transparantieplicht af. Hoe ruimer de overdracht of licentieverlening, hoe meer informatie er onder artikel 25ca Aw dient te worden verstrekt. Indien de over te dragen of te licentiëren bevoegdheden in de algemene voorwaarden van de exploitant zijn opgenomen is alleen dan aan de uitdrukkelijkheidseis voldaan als de maker in de hoofdovereenkomst uitdrukkelijk is geweest op deze bepaling in de algemene voorwaarden, tenzij het gaat om bevoegdheden die noodzakelijkerwijs uit de aard of de strekking van de exploitatieovereenkomst voortvloeien. Dit dient uit het oogpunt van bescherming van de maker restrictief te worden geïnterpreteerd.

Onderdeel C (wijziging van artikel 25c)

Dit onderdeel bewerkstelligt dat als de maker in het kader van de exploitatieovereenkomst in opdracht werkzaamheden verricht ten behoeve van de totstandkoming van het werk en daarvoor een honorarium ontvangt, dit separaat wordt overeengekomen. Het onderscheid tussen billijke vergoeding en honorarium dient dusdanig helder te zijn dat de maker in staat is om de hem in artikel 25ca Aw en artikel 25d Aw toegekende rechten uit te oefenen. Duidelijkheid over de oorspronkelijk overeengekomen billijke vergoeding maakt dat de maker kan bezien of de deze vergoeding een onevenredigheid vertoont in de verhouding tot de exploitatieopbrengst. De maker wordt hierbij ondersteund door artikel 25ca Aw dat op 7 juni 2022 in werking treedt en dat voor de

exploitant een jaarlijkse informatieplicht jegens de maker in het leven roept ten aanzien van de wijze en omvang van de exploitatie en de daarmee gegenereerde inkomsten. Op de transparantieplicht van artikel 25ca Aw wordt in twee gevallen een uitzondering gemaakt. Dit betreft allereerst de situatie dat de bijdrage van de maker bij de totstandkoming van het werk niet-significant is. Hierbij zal het steeds gaan om een werk waaraan meerdere makers bijdragen. In dat geval geldt de transparantieplicht niet. Daarnaast kan de invulling van de transparantieplicht beperkt worden tot de onder de omstandigheden redelijkerwijs te verwachten informatie indien de administratieve lasten van het verstrekken van de informatie gelet op de exploitatie-inkomsten aantoonbaar onevenredig zouden zijn. De formulering van de voorgestelde wijziging artikel 25c Aw sluit op deze uitzonderingen aan. De billijke vergoeding kan alleen dan ook zien op de vergoeding voor verrichte werkzaamheden indien 1) de bijdrage van de maker bij de totstandkoming van het werk niet-significant is en 2) in het geval de administratieve lasten van het maken van het onderscheid onevenredig zouden zijn aan de verwachte inkomsten. Het is aan de exploitant om te onderbouwen dat zijn administratieve lasten onevenredig zijn.

Onderdeel D (wijziging van artikel 25e)

Zoals in het algemeen deel van de toelichting reeds opgemerkt is de non usus-regeling met de inwerkingtreding van de richtlijn Auteursrechten in de digitale eengemaakte markt nagenoeg geheel geharmoniseerd. Artikel 22, eerste en derde lid, van de richtlijn schrijft lidstaten voor erin te voorzien dat de maker na afloop van een redelijke termijn na de sluiting van de licentie of de overdracht van rechten deze rechten kan herroepen in het geval van niet-exploitatie. De maker dient in dat geval de persoon aan wie de rechten in exploitatie zijn gegeven te contacteren en hem een passende termijn te stellen waarbinnen de in licentie gegeven rechten moeten worden geëxploiteerd. Indien exploitatie ook na afloop van deze (tweede) termijn is uitgebleven, moet de maker de mogelijkheid krijgen om zijn rechten geheel of gedeeltelijk te herkrijgen door de licentie of de overdracht te herroepen. In 2015 is hiervoor aansluiting gezocht bij de ontbindingsregeling. Nu in de evaluatie is geconcludeerd dat de auteurscontractenrechtelijke ontbinding onder omstandigheden strenger is dan de algemene ontbindingsregeling, is dit heroverwogen. De non usus wordt in dit wetsvoorstel een wettelijke grond voor opzegging van de exploitatieovereenkomst.

De richtlijn schrijft voor dat de maker in plaats van het herroepen van de licentie of de overdracht er ook voor kan kiezen de exclusiviteit van de overeenkomst te beëindigen. Teneinde deze keuzemogelijkheid ook in de wet te verduidelijken, wordt in artikel 25e Aw opgenomen dat onder gedeeltelijke opzegging mede wordt verstaan het beëindigen van de exclusiviteit van de exploitatieovereenkomst. Indien de rechten op basis van de exploitatieovereenkomst zijn overgedragen, houdt de beëindiging van de exclusiviteit van de overeenkomst in dat de wederpartij van de maker (of diens rechtsopvolger) zijn medewerking dient te verlenen aan het terugleveren van het auteursrecht waarna de exploitatie kan worden voortgezet op basis van een niet-exclusieve licentie. Het huidige artikel 25e, zesde lid, Aw voorziet daarvoor reeds in een bepaling.

Onderdeel E (wijziging van artikel 25g)

Dit onderdeel maakt het mogelijk dat bij algemene maatregel van bestuur een exploitant die publieke middelen ontvangt, verplicht wordt om zich aan te sluiten bij de door de Minister van Justitie aangewezen geschillencommissie. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gegeven en voorwaarden worden gesteld over de aansluiting. Het opleggen van een verplichte aansluiting bij de door de overheid aangewezen geschillencommissie is een ultimatum remedium waarvan alleen gebruik zal worden gemaakt indien zelfregulering niet tot gevolg heeft dat de maker toegang krijgt tot een vorm van alternatieve geschilbeslechting. In de Fair Practice Code en de Fair is reeds opgenomen dat partijen trachten in onderling overleg tot een oplossing voor een geschil te komen en moeten zorgen voor een laagdrempelige manier van het afwickelen van geschillen. Hierbij wordt gewezen op de geschillencommissie auteurscontractenrecht. Het onderschrijven van de 'Fair Practice Code Culturele Creatieve Sector' geldt sinds 2021 als subsidievoorwaarde voor alle culturele instellingen die subsidie ontvangen op grond van de Wet specifiek cultuurbeleid.

Onderdeel F (wijziging van artikel 45d, tweede lid)

Artikel 45d, tweede lid, Aw regelt voor bepaalde exploitaties dat de eindexploitant (en dus niet de producent aan wie de rechten zijn overgedragen) een aanvullende proportionele billijke vergoeding verschuldigd is die via collectief beheer moet worden geïnd. Voor doorgifte geldt sinds de inwerkingtreding van de implementatiewet richtlijn online omroep dat de vergoeding is verschuldigd aan alle makers, voor andere mededelingen aan het publiek (uitgezonderd de beschikbaarstelling) geldt dat de vergoeding is verschuldigd aan de zogeheten hoofdmakers: de scenarioschrijver, de regisseur en, via een schakelbepaling in de Wnr, de hoofdrolacteur. Met dit onderdeel worden twee wijzigingen doorgevoerd in dit artikellid. Allereerst wordt video on demand exploitatie tegen betaling vergoedingsplichtig door de uitzondering voor beschikbaarstelling te beperken tot beschikbaarstelling om niet. Onder betaling wordt in dit kader verstaan het op abonnementsbasis beschikbaar stellen van filmwerken (*subscription based VOD*) of het tegen betaling beschikbaar stellen van afzonderlijke filmwerken (*pay per view*). Daarnaast wordt de vergoedingsaanspraak voor alle exploitaties die onder artikel 45d, tweede lid, vallen, uitgebreid naar alle filmmakers.

ARTIKEL II (Wet op de naburige rechten)

Onderdeel A (wijziging van artikel 4)

Dit onderdeel zorgt ervoor dat de uitbreiding naar alle makers zoals voorzien in artikel 45d, tweede lid, Aw ook geldt voor alle uitvoerende kunstenaars in de zin van de Wet op de naburige rechten. De aanspraak op een proportionele billijke vergoeding voor andere mededelingen aan het publiek dan de doorgifte (waarvoor sinds 7 juni 2021 op grond van EU regelgeving reeds een aanspraak

bestaat voor alle makers en uitvoerende kunstenaars) geldt op grond van deze schakelbepaling ook voor alle uitvoerende kunstenaars wiens uitvoering bestemd is als bijdrage voor de totstandkoming van een filmwerk.

Onderdeel B (wijziging van artikel 9)

Dit onderdeel brengt artikel 9 Wnr in overeenstemming met de voorgestelde wijziging bij artikel 2 Aw en het nieuwe artikel 25ba Aw zodat het auteursrecht of het naburig recht op gelijke wijze door de maker respectievelijk de uitvoerend kunstenaar wordt overgedragen en gelicentieerd. Artikel 25ba Aw is van toepassing op de uitvoerend kunstenaar via de schakelbepaling van artikel 2b Wnr waarin hoofdstuk 1a van de Auteurswet van overeenkomstige toepassing wordt verklaard op de uitvoerende kunstenaar. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij de artikelen 2 en 25ba Aw.

ARTIKEL III (Overgangsrecht Wet auteurscontractenrecht)

Het overgangsrecht in de Wet auteurscontractenrecht kent als uitgangspunt eerbiedigende werking. Dit houdt in dat het recht zoals dat gold voor inwerkingtreding van de wet blijft gelden voor de overeenkomsten die voor dat tijdstip van inwerkingtreding zijn gesloten. Op het uitgangspunt van eerbiedigende werking zijn in 2015 drie uitzonderingen gemaakt. Voor de bepalingen inzake non usus (artikel 25e Aw), de maker onredelijke bezwarende bedingen (artikel 25f Aw) en open access (artikel 25fa Aw) geldt dat artikel III van de Wet ACR bepaalt dat deze wel kunnen worden ingeroepen jegens de contractuele wederpartij bij op het tijdstip van inwerkingtreding bestaande overeenkomsten. Eenzelfde regeling (met dezelfde uitzonderingen) is in artikel III, tweede lid van de Wet ACR opgenomen voor filmwerken, zij het dat voor filmwerken een ander aanknopingspunt geldt: niet het moment van totstandkoming van de overeenkomst is doorslaggevend maar het moment van voltooiing van het filmwerk. Tot slot expliciteert artikel III, derde lid, van de Wet ACR dat voor de billijke proportionele vergoeding van artikel 45d, tweede en derde lid, Aw sprake is van onmiddellijke werking. Dit laatste werd, gelet op het in het tweede lid opgenomen overgangsrecht dat uitgaat van eerbiedigende werking, noodzakelijk geacht om de aanspraak op deze vergoeding voor de doorgifte van filmwerken veilig te stellen ongeacht of deze filmwerken voor of na de inwerkingtreding waren voltooid.

Hoofdstuk 3 van de Richtlijn auteursrechten in de DSM bevat meerdere materieelrechtelijke bepalingen die van belang zijn voor het nationale auteurscontractenrecht. Om die reden is ervoor gekozen om bij het overgangsrecht van dit wetsvoorstel aan te sluiten bij het overgangsrecht van de richtlijn, ook voor die bepalingen die niet rechtstreeks voortvloeien uit de richtlijn. Dit houdt in dat uitgegaan wordt van onmiddellijke werking en dat het nieuwe recht ook van toepassing is op bestaande overeenkomsten (artikel 26, eerste lid, DSM-richtlijn) met dien verstande dat handelingen die zijn verricht en rechten die zijn verkregen voor 7 juni 2021 onverlet worden gelaten (artikel 26, tweede lid, DSM richtlijn). Ten aanzien van de transparantie bepaling, een

bepaling die eerst bij de implementatie in de Aw is geïntroduceerd, is bepaald dat overeenkomsten zijn onderworpen aan de transparantieverplichting met ingang van 7 juni 2022.

Dit leidt ertoe dat artikel III van de wet ACR kan vervallen zodat er nieuw overgangsrecht geldt met ingang van inwerkingtreding van dit wetsvoorstel. Dit nieuwe overgangsrecht gaat uit van onmiddellijke werking zodat het nieuwe recht voortaan ook van toepassing is op bestaande overeenkomsten, eveneens met dien verstande dat handelingen die zijn verricht en rechten die zijn verkregen voor het moment van inwerkingtreding onverlet worden gelaten. Hierbij wordt opgemerkt dat onmiddellijke werking niet gelijk staat aan terugwerkende kracht.

Exploitatieovereenkomsten dienen met ingang van de datum van inwerkingtreding van dit wetsvoorstel te voldoen aan de (gewijzigde) vormvereisten van artikel 2 en artikel 25ca Aw. Voor exploitatieovereenkomsten die tot stand zijn gekomen voor het moment van inwerkingtreding van deze wet gelden de bepalingen ten tijde van de totstandkoming. Voor het doorvoeren van wijzigingen op ten tijde van de inwerkingtreding bestaande exploitatieovereenkomsten zullen artikel 2 en 25ca in voorkomende gevallen wel weer relevant zijn als de wijziging tot gevolg heeft dat er in aanvulling op de eerder aangegeven exploitatieovereenkomst auteursrechten worden overgedragen dan wel voor die rechten een exclusieve licentie wordt verleend.

ARTIKEL IV (Inwerkingtredingsbepaling)

Dit artikel hanteert de gebruikelijke regeling van inwerkingtreding waarbij de datum van inwerkingtreding bij koninklijk besluit wordt bepaald en waarbij is voorzien in de mogelijkheid van een afwijkende inwerkingtredingsdatum voor afzonderlijke onderdelen.

ARTIKEL V (Citeertitel)

Dit artikel stelt Wet wijziging auteurscontractenrecht voor als citeertitel van de wet.

De Minister voor Rechtsbescherming,

De Staatssecretaris Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,